

29
MAREC
1944

SLOVENSKI

194
CENA 20 Pf.

POROČEVALEC

INI ORMAČIJSKI VEŠTNIK OSVOBODILNE FRONTE - ŠTAJERSKA IZDANA

SLOVENSKI NAROD GRADI NARODNO OBLAST

Od vseh strani slovenske zemlje so prihiteli sredi februarja letošnjega leta na prvo zasedanje člani Slovenskega narodnega osvobodilnega odbora, izvoljeni na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Osvobojeno ozemlje jih je sprejelo z ljubeznijo in priznanjem njihovega dela. Prispeli so poslanci iz tako imenovane Ljubljanske pokrajine, prišli iz naše Primorske, pa tudi Gorenjske, Koroške in Štajerske. Prišli so, da položijo temelje slovenski narodni oblasti in slovenski državnosti v okviru federativne Jugoslavije, skupne demokracije in države jugoslovanskih narodov.

Za slovensko zgodovino pomembni dnevi prvega zasedanja Slovenskega narodno osvobodilnega odbora velik trenutek. Po 1200 letih teme in hlapčevanja se je prebudila borbena sila slovenskega naroda in začela klesati sama svojo usodo. V februarjskih dneh je dobila svojo novo podobo in novo obliko. Dosedanje pretežno narodno politično gibanje s samoraslimi začetki narodne oblasti je začelo v teh dneh načrtno graditi slovensko narodno oblast. Postavilo je granitne kamne naše ljudske in resnično demokratske oblasti. Postavilo je resničen mejnik v zgodovini slovenskega naroda.

ZASTOPNIKI VRHOVNE OBLASTI IN ZAVEZNIŠKIH ARMAD

V zgodnjih jutranjih urah so se zbrali člani SNOO v lepo pripravljene dvorane, ki jo je priredil za veliki trenutek v zgodovini slovenskega naroda ing. Saša Sedlar. Z zelenjem v dvorani je prikazal simbolično državniško svežost slovenskega naroda. Z našimi in zavezniškimi zastavami Sovjetske Zveze, Anglije in Amerike na čelni strani slavnostne dvorane je označil, da smo zavezniki velikih zaveznikov, tisti zaveznik, ki se "edini učinkovito bori s Hitlerjevo vojsko v Jugoslaviji", kakor je te dni ugotovil g. Churchill. Zasedanja prvega slovenskega parlamenta so se udeležili zastopniki vrhovne jugoslovanske oblasti. Poleg slovenskih članov te oblasti Edvarda Kardelja, Edvarda Kocbeka, Josipa Rusa, ing. Dušana Serneca in dr. Antona Kržišnika so se udeležili zasedanja tudi predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar, Toša Vujanović, poverjenik za obnovo v Nacionalnem komitetu, pop Vlađa Zečević, poverjenik za notranje zadeve v Nacionalnem komitetu, Sulajman Filipović, poverjenik za gozdove in rudnike, oba podpredsednika AVNOJ-a Moša Pijade in Marko Vujačić ter oba sekretarja AVNOJ-a Rođoljub Celaković in Rađonja Golubović.

Veliki trenutek prvega zasedanja slovenskega parlamenta se je pokazal na obrazih vseh prihajajočih članov. Izražali so resnobo in

hkrati veselje, da so oni tista generacija iz naroda, ki mu vse doslej ni bilo čeno položiti resničnih temeljev svoji oblasti in svobodni prihodnosti. Prestore na odru so zasedli člani IO OF, ki so se zbrali v polnem številu. Od leve na desno so posedli Tone Rajfar, Franc Leskošek, Jože Rus, Edvard Kocbek, Edvard Kardelj, predsednik IO Josip Vidmar, sekretar IO Boris Kidrič, dr. Marjan Breclj, Franc Tübej in Zoran Polič. V zborani so zasedli prva mesta člani AVNOJ-a in člani nac. komiteta (naše skupne jugoslovanske vlade) ostale prestore člani SNOO.

Prvega zasedanja SNOO sta se udeležila tudi predstnika obeh za veznikiških odposlancev major Jones, zastopnik angleške oborožene sile, in poročnik Vuchinich, predsednik ameriške oborožene sile

P O Z D R A V Z A S T A V I

Ob napovedani uri je odprl predsednik IOOF Josip Vidmar zasedanje. Po njegovem pozdravu je razvila častna četa naše NOV pod poveljstvom kapitana Božiča slovensko narodno in jugoslovansko državno zastavo. Zborovalci so pozdravili zastave ob petju slovenske himne.

Zborovanje je pozdravil predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar. Rekel je, da se uresničujejo stoletne sanje slovenskega ljudstva s slovensko silo in slovenskimi sklepi. "Toda težave bodo še zato moramo strniti svoje vrste in okrepiti naše narodno osvobodilno gibanje v vseh krajih. Krepko se moramo nasloniti na velike zaveznike SOV, ZVEZO, Vel. Britanijo in Ameriko, ki nam bodo velika opora tudi po vojni. Hvaležni smo jim za pomoč, ki nam jo dajejo in ki bo še obilnejša."

S K U P Š Č I N A P R I Č N E Z D E L O M

Zaključen je bil uvodni slavnostni del zasedanja. Pričel se je odvijati delovni program. Bogdan Osolnik je predlagal v verifikacijski odbor dr. Darka Cerneja, Lidijo Sentjurčeve in prof. Jožeta Zemljaka. Komisija je ugotovila, da je zasedanje sklepčno, saj je bilo od 120 članov prisotnih 85, 4 od manjkajočih so padli v boju s sovražnikom. Na predlog dr. Marjana Breclja je skupščina odobrila poslovnik. Za zapisničarja sta bila izvoljena Vladimir Krivic in Janez Stanovnik.

Nato je stopil na govorniški oder Edvard Kardelj, član nac. komiteta in podpredsednik IOOF. Razgrnil je pred zborovalci položaj narodnega osvobodilnega gibanja v preteklem letu doma in po svetu. Razkril je zločinske načrte izprijenih izdajalcev. Prikazal je naloge našega nar. osvobodilnega gibanja in naloge naših državnih organov. K diskusiji so se prijavili ing. Dušan Serbec, Joško Zemljak, France Bevk, Moša Pijade, Boris Kraigher in drugi. Po diskusiji je predložil dr. Darko Cernej DEKLARACIJO o potrditvi dela slovenske delegacije na 2 zasedanju AVNOJ-a.

D E K L A R A C I J A

je bila soglasno sprejeta in se glasi:

"Prvo zasedanje Slovenskega narodno osvobodilnega sveta v celoti odobrava in potrjuje delo slovenske delegacije na drugem zasedanju Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije z dne 29. nov. 1943. v Jajcu.

Slovenski narod se je združil z narodi Srbije, Hrvatske, Makedonije, Črne gore ter Bosne in Hercegovine v enotni državni skupnosti - v federativni Jugoslaviji, zgrajeni na principih resnične ljudske demokracije in narodne enakopravnosti, svobodno, po svoji lastni volji, na temelju pravice slehernega naroda do samoodločbe vključno s pravico do odcepitve, pa tudi združitve z drugimi narodi.

Zavedajoč se, da so v demokratični in federativni Jugoslaviji za jamčene slovenskemu narodu vse pravice, ki mu pripadajo kot svobodnemu narodu, se zavezuje SNOO kot najvišje zakonodajno in izvršno telo slovenske narodne oblasti v imenu slovenskega naroda, da bo izvršil

slovenski narod častno obveze, ki izhajajo iz njegove pripadnosti federativni Jugoslaviji na čelu z Nacionalnim komitetom kot začasno vladno do narodov Jugoslavije in Protifašističnim svetom narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) kot najvišjim zakonodajnim in izvršnim organom oblasti Jugoslavije."

V referatu o graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije je razložil tov. Boris Kidrič potrebo po graditvi naše ljudske demokracije in naše državnosti v okviru federativne Jugoslavije. Ta graditev naj bo načrtna, sistematična in s pogledom v daljšo bodočnost. Naglasil je, da je narodno-osvobodilno gibanje že izoblikovalo vrhovne organe, ki ustrezajo jugoslovanskim potrebam. Slovenski organi naj se organizirajo v logični povezanosti z njimi. Zborovalcem je očrtal potrebo preimenovanja Slovenskega narodno-osvobodilnega odbora v Slovenski narodnoosvobodilni svet, potrebo po ustanovitvi Zakonodajnega odbora, Verske komisije ter komisije za kaznovanje zločincev, ki so jih napravili okupatorji in njihovi pomočniki. Potrebo po oblikovanju Nacionalnega komiteta osvoboditve Slovenije, zlasti pa potrebo po volitvah v Narodno osvobodilne odbore. Vse naj bo zgrajeno na najbolj demokratičnih načelih.

K diskusiji so se oglasili Boris Zihnerl, Marija Ivančičeva, ing. Pavle Zalcer, ki je prinesel pozdrave koroških slovencev, dr. Anton Kržišnik, Albin Vipotnik s Stajerske in drugi. Po zaključnem razpravljanju je zasedanje z viharnim navdušenjem sprejelo

I Z J A V O

Slovenskega narodno osvobodilnega sveta o pravicah in dolžnostih slovenskega ljudstva. Izjava je naglasila, da je naravna posledica narodnega izdajstva poleg drugih kazni tudi izguba državljanskih pravic. V okviru federativne Jugoslavije zavzema slovenski narod enakopravno mesto med drugimi narodi Jugoslavije. V tem okviru ima pravico, da si oblikuje sam svojo usodo, pravico, da si za uravnavanje svoje usode sam odloči nacionalno vladno. To pravico bo tudi uresničil, čim bodo nastopile primerne razmere. V tem smislu je sprejel SMOS

D E K L A R A C I J O

o vzpostavitvi Nacionalnega komiteta osvoboditve Slovenije, ki pravi: 1. Prvo zasedanje Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta slovensko ugotavlja in izjavlja, da nudijo zgodovinski sklepi drugega zasedanja AVNOJ-a in nova, demokratična, na bratstvu svojih narodov temelječa federativna Jugoslavija, grajena pod genialnim političnim in vojaškim vodstvom maršala TITA, slovenskemu narodu vso pravico in možnost, imeti v okviru skupne jugoslovanske države z NKOP na čelu svojo lastno nacionalno vladno.

Nacionalni komitet osvoboditve Slovenije bo zato vzpostavljen, čim bodo dani potrebni pogoji.

2. Zasedanje SMOS nalaga svojemu predsedstvu (Izvršnemu odboru osvobodilne fronte slovenskega naroda - IOOF), v katerem so na osnovi sklepa kočevskega Zbora v s e b i n s k o združene funkcije političnega vodstva OF, predsedstva SMOS in Nacionalnega komiteta osvoboditve Slovenije - kar v pogledu narodno osvobodilne borbe in graditve narodne oblasti na slovenskem ozemlju zadostuje za sedanje prehodno in pripravljalno razdobje pred vzpostavitvijo Nacionalnega komiteta osvoboditve Slovenije - da preide takoj k organizaciji in vodstvu svojih upravnih odsekov (odsek za notranje zadeve, odsek za izgradnjo narodne oblasti, odseki za gospodarstvo, za finance, prosveto, zdravstvo, odsek za obnovo, itd.), ki bodo pretverjeni v ustrezna poverjeništa, čim bo vzpostavljen Nacionalni komitet osvoboditve Slovenije. Dalje nalaga Slovenski narodno osvobodilni svet svojemu predsedstvu, da poveže te odseke v smislu federativne izgradnje nove Jugoslavije že sedaj z ustreznimi poverjeništvimi Nacionalnega komiteta osvoboditve Jugoslavije, kolikor to zahteva potreba enotnega državnega vodstva."

Med najvažnejše predloge spadata predloga o Nacionalnem komitetu osvoboditve Slovenije in o volitvah v Narodno osvobodilne odbore. Med prav tako važne predloge oziroma sklepe spadata predloga o ustanovitvi VARNOSTNE KOMISIJE, ki naj skrbi, da se zavaruje nemoteno bogočastje in da se uredijo brez težav odnosi med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo ter o ukinitvi VARNOŠTNE OBVEŠČEVALNE SLUŽBE kot posebne, izredne organizacije s posebnimi, izrednimi pooblastili in polnomočji za borbo proti peti koloni. Kolikor bodo še ostali posamezni organi VOSA se bodo podredili odseku za notranje zadeve pri predsedstvu SNOS. Ukinitelj VOSA naj pospeši demokracijo na vseh področjih javnega življenja.

DRUGI DAN ZASEDANJA

Je predsedoval SNOS-u podpredsednik IOOF in poverjenik za prosveto v Nacionalnem komitetu osvoboditve Jugoslavije Edvard Kocbek. Kot prvi govornik je nastopil dr. Marjan Brečelj. Govoril je o gospodarskih, finančnih in zdravstvenih vprašanjih, nalogah in ukrepih. O gospodarskem stanju Primorske je izčrpno poročal Jože Srebrnič, bivši slovenski poslanec v rimskem parlamentu, ki je preživel kasneje 17 let po italijanskih ječah, danes pa je član SNOS-a. Kmet na Primorskem je postal gospodar zemlje, ki so mu jo ugrabili italijanski imperialisti. Vsiljeni tujci so odšli in naša vas je dobila nazaj svoje prvotno lice. Usodno je stanje velike industrije v Primorski, ker se nahaja večina v okupa torjevih rokah. Kolikor služi okupatorjevim vojnim ciljem, velja zanjó geslo: uničiti jo! Taka usoda je zadela svinčeni rudnik v Idriji, cementne tovarne pri Anhofem, predilnico v Podgori pri Gorici. Rusijo se tudi prometna sredstva. Rokodelska obrt obratuje, kolikor je potrebno za vojsko in neposredno okolico, ker je za širše potrebe prevoz otež kočen.

SKLEPANJE O GOSPODARSKIH PREDLOGIH

Po končani diskusiji je sledilo razpravljanje in sklepanje o po tih predlogih gospodarskega pomena. Prvi je bil predlog o izdaji PLA CILMEGA BONA kot zakonitega plačilnega sredstva na osvobojenem ozem lju Slovenije. Drugi je bil predlog o narodnem davku s splošno davčno obveznostjo na dohodke vske vrste in na imovino, ki donša koristi. Ne obdavčena ostane imovina, ki je potrebna za obstoj davčnega obvezanca in oseb, za katere je dolžan skrbeti. Obdavčenje mora biti sorazmerno višje, kolikor znatnejši je dohodek ali imovina. Tretji je bil predlog o obdelavi plodne zemlje in o zaščiti semen ter plemenske živine. Če trti je bil predlog o ustanovitvi komisije za upravo razlaščene imo vine na slovenskem ozemlju. Soglasno z že izdanimi odloki je razlašče ne imovina pripadnikov tujih narodnosti, zlasti veleposestnikov, ki so služili okupatorju, ter imovina narodnih izdajalcev, ki se daje v last in bre plačen užitek slovenskemu ljudstvu. Peti je bil predlog o za štiti gozdov.

O Osvobodilni fronti, njenem delu in nalogah na področju narodne prosvete je govoril Franc Lubej. Pri diskusiji je govoril pisatelj - France Bevk o šolstvu in o prosvetnem delu na Primorskem. Preje na Primorskem slovenskih šol sploh ni bilo. Po osvoboditvi so začeli Pri morci kar sami odpirati šole, ne da bi čakali odlokov oblasti. Odprtih je že kakšnih 300 slovenskih šol. V okupatorjevi bližini pa se usta navljajo učni krožki, kjer se otroci uče po zasebnih hišah. Pomanjkanje učnih knjig skušajo od pomoči listi kot "Mladi rod" in "Slovenski pio nir". Prosvetnih društev, ki so bila, ni več in se tudi ne ustanavljajo. Prosvetno delo se vrši pod okriljem Slovenske protifašistične ženske zveze (SPZZ) in Zveze Slovenske mladine (ZSM). Prirejajo Cankarjeve in Prešernove proslave.

" V Z O R D R Ž A V E "

Pred zaključkom zasedanja so poslali zborovalci pozdrav maršalu tov. TITU. Besedilo smo objavili že v zadnji številki "Slovenskega Poročevalca" v izdaji za Štajersko.

Kato se je ozrl tovariš predsednik na opravljeno delo na prvem zasedanju Slovenskega narodno osvobodilnega sveta. "Opravili smo nemajhno delo in mirno s; lahko priznamo, da smo v sklepih in odločitvah resno postavili temelje za narodno oblast in slovensko državnost v naši skupni, bratski in močni Jugoslaviji... Opozarjam vas na besede, ki jih je včeraj rekel naš prijatelj gospod major Jones, predstavnik angleškega vojaškega odposlanstva:

"NE VEM, ALI SE VI, KI STE TU ZBRANI, ZAVEDATE DO KRAJA, KAJ DELATE. MOJE MNENJE JE, DA USTVARJATE MORDA VZOR DRŽAVE ZA VES ZAPADNI SVET!"

"Spricho takih besed" je nadaljeval predsednik "in pogledov na naše delo, tovariši in tovarišice, je jasno, da moramo občutiti predvsem nekončno odgovornost za svoje delo. Prav tako pa smo upravičeni zapustiti ta zbor spricho takih pogledov na naše delo z neko samozavestjo, ki naj nas ne napolnjuje samo ta trenutek, ampak pri vsem našem bodočem delu. Ta samozavest o dragocenosti in važnosti opravljenega dela, ki nas še čaka, naj nas spremlja pri vsakem koraku in naj nas spodbuja k čim intenzivnejšemu delu za resnično ljudske in nacionalne koristi. Svoj smoter združene in svobodne Slovenije v bratski in močni Jugoslaviji nove, resnične ljudske državnosti moramo doseči in dosegli jo bomo. Ta zavest in volja naj nas spremljata ob našem razhodu.

Tovariši in tovarišice! Prvi zbor Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta je zaključen."

Z dostojanstvenim korakom je prikorakala častna četa in ob pesmi "Hej Slovani" zvila slovensko in jugoslovansko zastavo. Zborovalci so slovesni trenutek pozdravili in se razšli. Veliki dogodek v zgodovini slovenskega naroda se je izvršil.

POZDRAV MARŠALA TITA ENOTI NOVJ V SOVJETSKI ZVEZI

Dne 12. t. m. je bila izročena jugoslovanski prostovoljski enoti v S. Z. jugoslovanska zastava z rdečo partizansko zvezdo na belem polju. Prisotni so bili predsednik Vseslovenskega odbora v Moskvi gen. poročnik Gundorov, general Zukov, več drugih generalov, komandant poljskega armadnega zbora v S. Z. gen. major Berliny, šef čehoslovaške armade v S. Z. gen. major Piha, šef francoske vojne misije brig. general Pety, tribuna je bila okrašena z zastavami NOVJ, S. Z., Velike Britanije in Amerike. Zastavo Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije je izročil naši edinici v S. Z. znani jugoslovanski javni delavec Vladimir Vlahović, član Vseslovenskega odbora v Moskvi. Sprejel je zastavo za enoto komandant podpolkovnik Mesić. Zastavo so blagoslovili katoliški duhovnik Ante Vajs, pravoslavni pop Dimitrije Cvetkov in hodža Selimić. Maršal je poslal enoti sledeči pozdrav:

"Borci, komandirji in politični komisarji jugoslovanske enote Na rodno osvobodilne vojske v Sovjetski Zvezi!

Bojni prapor, ki ga danes sprejemate, je prapor vaše junaške domovine, nove, svobodne, bratske in federativne Jugoslavije. Pod tem praporom so šli v boj l. 1941. mali partizanski odredi. Pod tem praporom se je ustvarjala, razvijala in krepila slavna NOVJ. Pod to zastavo so narod i Jugoslavije v neenakem boju izvojevali mnoge zmage in pod to zastavo ustvarjajo novo srečnejšo Domovino.

Držite krepko v rokah to zastavo. Dobite jo zato, da dosežete z njo uspehe in ovenčate s slavo našo NOVJ. Bodite vredni naše slave in ne premagljive zaveznice Rdeče armade! Bodite vredni naše NOV in POJ!

Bodite pomisni, da se borite pod vodstvom velikega stratega in vodite lja Stalina! Čestitam vam k sprojetju slavne zastave vaše Domovine v dragi nam sovjetski deželi.

Smrt fašizmu svoboda narodu!

Vrhovni komandant NOV in POJ
maršal Jugoslavije : TITO

ZADNJA PODOBA NEMŠKE VOJSKE

Reuter poroča 25. t. m.: Maršal Žukov je razbil nemško obrambno črto in prodiral v 4 dneh 100 km globoko, od Larnopola do Dnjestra. Glavna ruska sila je oddaljena le še 40 km od Černovic, glavnega mesta Bukovine. Tu je Rdeča armada 120 km oddaljena od Čehoslovaške in manj kot 80 km od Madžarske. V Besarabiji so oddaljene sovjetske čete 25 km od Pruta, to je od rumunske meje. V vseh bojih je padlo v ruske roke ogromno plena. Po cestah, kjer prodirajo Rusi, puščajo Nemci v paničnem begu tanke, ki so še v pogonu in avtomobile s še prižganimi žarometi.

Moskovska "Pravda" piše: "Pojave med nemškim vojaštvom je mogoče označiti le z besedo "panika". Preje so puščali na bojišču topove, tanke, vozila, zdaj mečejo na begu od sebe nahrbtnike, kape in cele puške! Na drugem mestu piše list, da vidijo kmetje bežati Nemce celo v samem perilu, malogdo ima puško, včasih sedita na enem konju po dva vojaka. Narašča število onih, ki se predajajo. Ulice v Hersonu so bile polne nemških mrličev in v pristanišču je bilo nakopičenih sto in sto avtomobilov.

ANKARA 25. 3.: V Madžarski se vrše ponekod še vedno borbe med madžarskimi in nemškimi četami, ki so zasedle Madžarsko. Nemci vrše strahovit teror nad prebivalstvom. Vsi voditelji demokratične, liberalne in krščanske stranke so zaprti.

LONDON: Na prošnjo generala Antonesca so začele nemške čete korakati tudi v Rumunijo, ker rumunska vojska ni v stanju zadržati nemire.

O bojih v Sloveniji poroča dopisnik Radiooddajna postaja Svobodna Jugoslavija, da vodijo slovenski borci NOV požrtvovalno borbo ter ne uničujejo samo Nemcev in izdajalske plave garde, temveč tudi velike količine sovražnikove vojne tehnike. Največji uspeh so dosegle naše enote pri Gorici, ko so uničile na tamkajšnjem letališču 98 nemških letal, 9 pa poškodovale.

Na progi Zagreb-Beograd so ustavile enote NOVJ promet za 78 ur. Naše edince so osvobodilo ob pomoči zaveznikov tok HVAR.

Iz Londona so poslali pozdrave tov. maršalu TITU in naši vladi NKOP jugoslovanski mornarji iz Londona.

RDEČA ARMADA NA PRUTU. Rdeča armada je prodrla do Pruta in zasedla 160 km njegove obale. Istočasno so prekoracile čete generala Žukova gornji tok Dnjestra. Zasedle so Zastavno, ki leži 25 km oddaljena od Černovic. V Nikolajevu so bili 26. 3. od kdar datirajo ta poročila, že poulični boji. Najnoveša poročila z dne 28. 3. pa pravijo, da so Rusi z jurišem zasedli Nikolajev.

V Rimu so pobili Nemci nad 550 Italijanov, med njimi več žen in otrok, ker je bilo ubitih 24 gestapovcev in 14 milicnikov.

Bivši madžarski poslanik KALLY se je zatekel pod varstvo turškega poslanstva pred Nemci.

